

182 ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌዎች መንፈስና ዓላማ ጋር የማይጣጣም እና መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ፍርድ ሰጥተናል።

የሰበር መ/ቁ. 25890

መጋቢት 18 ቀን 2000 ዓ.ም

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 19095 ሚያዝያ 6 ቀን 1998 ዓ.ም. ዓ.ም. የሰጠው ውሣኔ ተሸሯል። ይጻፍ።
2. የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 16545 ጥር 14 ቀን 1997 ዓ.ም. የሰጠው ውሣኔ ፀንቷል። ይጻፍ።
3. የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የሥነ ሥርዓት ሕግ ስህተት ያለበት በመሆኑ ስላተሻረ ተጠሪው የከፍተኛው ፍርድ ቤት በሰጠው ውሣኔ መሠረት በውሉ የገባውን ግዴታ የመፈፀም ኃላፊነት አለበት ብለናል።
4. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኙ ለየራሳቸው ይቻሉ።
ይህ ፍርድ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት ግንቦት 14 ቀን 2000 ዓ.ም. በሙሉ ድምጽ ተሰጠ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ነ/ዓ

ዳኞች:- ዓብዱልቃድር መሐመድ

መስፍን ዕቁበዮናስ

ሂሩት መለሠ

መድህን ኪሮስ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች:- የኢት/መድን ድርጅት - ነ/ፈጅ ኃይሉ ተሰማ ቀረበ

መ/ሰጭ:- እነ ዝናሽ አሰፋ /2ሰዎች/ - ቀረበች

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ የካሣ ክፍያን የተመለከተ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁን መ/ሰጭዎች የሥር 1ኛ ተከሣሽ /አቶ መኰንን ደበበ/ ንብረትነቱ የሥር 2ኛ ተከሣሽ /የአቅም ግንባታ ሚኒስቴር/ የሆነውን ተሽከርካሪ በቢሾፍቱ ከተማ ሲያሸከረክሩ አባታችንን ገጭተው የገደሉ ስለሆነና ሚች አባታችን አስተዳዳሪዎችን ስለነበሩ ከቀን ገቢያቸው ከብር 22.00 /ሃያ ሁለት ብር/ ላይ 60% የሚሆነውን ለእኛ ይሰጡን ስለነበር በሚች ምክንያት ጉዳት ደርሶብናል፤ ስለዚህ ካሣ ይከፈለን በማለት በኦር/ብ/ክ/መ/ምስ/ሽ/ዛ/ ክፍ/ፍ/ቤት ባቀረቡት ክስ ነው። በወቅቱ ጣልቃ ገብ የነበረው የአሁን አመልካች አደጋው በደረሰበት ወቅት የሚች የቀን ገቢ ብር 22.00 አልነበረም፤ ሚች እስከ 65 ዓመታቸው ድረስ ይኖራሉ የተባለው ተቀባይነት የለውም፤ በመ/ሰጭ የተጠየቀው ልዩ ልዩ ወጪ በማስረጃ አልተደገፈም፤ መ/ሰጪዎች ለአካለ መጠን የደረሱ ስለሆነ ካሣ ሊከፈላቸው አይገባም በማለት ተከራክሯል። ከዚህ በኋላ በቃል ክርክር ወቅት የሥር 2ኛ ተከሣሽ ቀርቦ አደጋው የደረሰው በእኛ ተሽከርካሪ መሆኑ ባይካድም በሾፌሩ ጥፋት ምክንያት አይደለም ሲል ተከራክሯል። ፍ/ቤቱም መኪናውን ሲያሸከረክር የነበረው የሥር 1ኛ ተከሣሽ /ሹፌሩ/ ጥፋተኛ መሆናቸው በትራፊክ ፖሊስ ማስረጃ ስላልተረጋገጠ ጥፋተኛ

አይደሉም፤ የሥር 2ኛ ተከሣሽ ደግሞ አደጋውን ያደረሰው የእሱ ንብረት የሆነው መኪና መሆኑን ስላመነ እና የመኪናው ባለቤት ስለሆነ ተጠያቂ ነው፤ የካሣ ክፍያውን በተመለከተ የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2095/2/ እና 807 እስከ 825 ካሣው የሚከፈለው በቀላብ መልክ እንደሆነ ከመግለጽ ውጭ ካሣ መጠየቅ የሚችሉትን ሰዎች በእድሜ ለይቶ አላስቀመጠም፤ አባት ልጆቹን እስኪያረጁ ድረስ እንኳን ቢረዳቸው የሚከለክለው ሕግ የለም፤ ስለሆነም ጣልቃ ገብ /የኢት/መድን ድርጅት/ ለመ/ሰጭዎች ብር 21,000 /ሃያ አንድ ሺህ/ ይክፈል ሲል ወሰነ።

የሥር ጣልቃ ገብ /የኢት/መድን ድርጅት/ በዚህ ውሣኔ ቅር በመሰኘት ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ አቅርቦ ፍ/ቤቱ የኢት/መድን ድርጅት የደንበኛው (የአቅም ግንባታ ሚ/ር) ተወካይ ወይም ጠበቃ እስካልሆነ ድረስ ደንበኛው ከ3ኛ ወገኖች ጋር በሚያደርገው ክርክር ጣ/ገብቶ እንዲከራከር የሚፈቅድለት ሕግ የለም። በመሆኑም የኢት/መድን ድርጅት ደንበኛውን ወክሎ ደንበኛው ሊያነሣ የሚችለውን ክርክር በማንሣት መከራከር የሚችለው ምናልባት የሚመጣውን ኃላፊነት ሙሉ በሙሉ ተቀብሎ ደንበኛውን ከክርክሩ አስወጥቶ ከቀረበ ነው። ከዚህ ውጪ ደንበኛው እየተከራከረ ሳለ አንድ ጊዜ ከደንበኛው ጋር በሌላ ጊዜ ደግሞ ከ3ኛ ወገን ጋር መከራከር የሚችልበት የሕግ አግባብ ስለሌለና ድርጅቱ ለደንበኛው ጥብቅና የመቆም መብቱ ከፖሊሲው ስለማይመነጭ እሱን የማይመለከተውን ክርክር ማቅረቡ ያለአግባብ ነው በማለት የይግባኝ ቅሬታውን ውድቅ አድርጎታል።

የሰበር አቤቱታው የቀረበውም ይህንን ውሣኔ ለማስለወጥ ሲሆን የአቤቱታው አጠቃላይ ይዘትም በጣልቃ ገብነት የመከራከር መብቱን አስመልክቶ የስር ፍ/ቤት የሰጠው ውሣኔ ሕግን የተከተለ አይደለም፤ ለአካለ መጠን ለደረሰ ሰዎች የክርክሩ መነሻ የሆነው ካሣ እንዲከፈል የተሰጠው ውሣኔም ስህተት ነው የሚል ነው።

ይህ ችሎት የሥር ፍ/ቤቶችን ውሣኔዎች አግባብ ካለው ሕግ ጋር አገናዝቦ መርምሯል። የአሁን መ/ሰጭዎች አስተዳዳሪዎችን የነበሩት አባታችን

በተሽከርካሪ ተገጭተው በመሞታቸው ምክንያት የተቋረጠብን ገቢ ይከፈለን በማለት በክልሉ ምስ/ሸ/ዘ/ከፍ/ፍ/ቤት የአቅም ግንባታ ሚ/ርን ከነ ሾፌሩ ከከሰሱ በኋላ ፍ/ቤቱ ተገቢ ነው ያለውን ካሣ በወቅቱ ጣልቃ ገብ የነበረው የአሁኑ አመልካች ይክፈል በማለት ውሣኔ መስጠቱን፤ እንዲሁም አመልካች ይህንን ውሣኔ በመቃወም ለክልሉ ጠ/ፍ/ቤት ይግባኝ አቅርቦ ፍ/ቤቱ አመልካች የደንበኛው ጠበቃ ስላልሆነ በጣልቃ ገብነት ቀርቦ የደንበኛውን ክርክር እያነሣ መከራከር አይችልም በማለት መወሰኑን መዝገቡ ያስረዳል።

በመሠረቱ በጣልቃ ገብ /የኢት/መድን ድርጅት/ እና በሥር 2ኛ ተከሣሽ (የአቅም ግንባታ ሚ/ር) መካከል የመድን ውል መኖሩ አላከራከረም። የአቅም ግንባታ ሚ/ር ተሽከርካሪ ጉዳት በማድረሱ ምክንያት ክስ ቀርቦ ካሣ መክፈል እንዳለበት ከተወሰነ በመድን ውሉ ላይ እስከተገለፀው መጠን ድረስ ያለውን ካሣ የመክፈል ኃላፊነቱ የአመልካች እንደሚሆን አያጠራጥርም። ስለሆነም የክርክሩ ውጤት በአመልካች መብት ወይም ጥቅም ላይ አያንታደም ሆነ አሉታዊ ተጽእኖ የሚያሳድር መሆኑ ግልጽ ነው። ይህ ከሆነ ደግሞ የአቅም ግንባታ ሚ/ር ተሽከርካሪ ባደረሰው ጉዳት ምክንያት የካሣ ክፍያ ጥያቄን የያዘ ክስ ሲቀርብ ጉዳዩ አመልካችን ስለሚመለከተው በክርክሩ ውስጥ ጣልቃ በመግባት የኋላ ኋላ ሊመጣበት የሚችለውን ማንኛውንም ኃላፊነት ቢቻል ለማስወገድ ባይቻል ለመቀነስ የሚያስችለውን ክርክር ማቅረቡ ተገቢ ነው። በአንድ ክስ ሌሎች ተከራካሪ ወገኖች በክርክር ላይ ባሉበት ጊዜ በጉደዩ ያገባኛል የሚል ማንኛውም 3ኛ ወገን ከፍርድ ውሣኔ በፊት ጣልቃ ገብቶ መከራከር እንደሚችል በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 41/1/ ላይ የተደነገገ በመሆኑ አመልካች የደንበኛው ጠበቃ ስላልሆነ ጣልቃ ገብቶ መከራከር አይችልም በማለት በስር ፍ/ቤት የተሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ው ሣ ኔ

1. የኦሮ/ብ/ክ/መ/ጠ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 35340 ሰኔ 1 ቀን 1998 የሰጠው ውሣኔ ተሸራረጠ። ይፃፍ።
2. የኦሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት የአሁን አመልካች ጣ/ገብቶ የመክራክር መብት ያለው መሆኑን ተገንዝቦ በጉዳዩ ጣልቃ አስገብቶ እንዲያከራክረውና በሕጉ መሠረት እንዲወስን ብለናል። ግራ ቀኝ ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ነ/ዓ

የሰበር መ/ቁ. 26670
ህዳር 03 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች:- መንበረሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች:- አዲስዓለም ሲሣይ - ቀረቡ

ተጠሪ:- የኢት/ልማት ባንክ - ነ/ፈ.ጅ ቀረቡ

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 428(2) ባለገንዘቡ ንብረት እንዲረከብ ሲታዘዝ በአዳውና በንብረቱ መሃከል ያለውን ልዩነት ባለገንዘቡ ለባለአዳው ተመላሽ ሊያደርግ ይገደዳል ወይ? የሚለውን ነጥብ የሚመለከት ነው።

ጉዳዩ የጀመረው በደቡብ ወሎ መ/ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ነው። የአሁኑ አመልካች በመሠረቱት ክስ ለዳቦ ቤት ማስፋፊያ ከተጠሪ ባንክ የተበደሩትን ብር 43,259 (አርባ ሦስት ሺህ ሁለት መቶ ሃምሳ ዘጠኝ) ባለመክፈላቸው ተጠሪ ወለድን ሁሉ በማካተት ብር 54,718.38 (ሃምሳ አራት ሺህ ሰባት መቶ አሥራ ስምንት ከሰላሳ ስምንት) ክስ መሥርቶ ካስወሰነ በኋላ የተለያዩ ወጪዎችን ጨምሮ የብር 63,184.74 (ስልሳ ሦስት ሺህ አንድ መቶ ሰማኒያ አራት ከሰባ አራት) የአፈፃፀም ክስ አቅርቧል። ይህ ገንዘብም ባለመክፈሉ የዳቦ ቤት ድርጅት፣ መኖሪያ ቤት እና የሆቴል ቤት ድርጅት ጠቅላላ ግምታቸው 121,829.67 (አንድ መቶ ሃያ አንድ ሺህ ስምንት መቶ ሃያ ዘጠኝ ከስልሳ ሰባት) የሆኑ ንብረቶች በጨረታ ሊሸጡ ባለመቻላቸው ባንኩ በግንቦት 5 ቀን 1994 ዓ.ም በተሰጠ ትእዛዝ ተረክቧቸዋል። ስለዚህ ከቤቱ ግምት ላይ በአፈፃፀም የጠየቀው 63,184.47 (ስልሳ ሦስት ሺህ አንድ መቶ ሰማኒያ አራት